Lekcja 34: Phrasal verbs

W której: dowiesz się co to są **czasowniki frazowe** (**phrasal verbs**) i poznasz **25 najczęściej używanych** w angielskim.

CO TO JEST PHRASAL VERB

Zwykły czasownik to pojedyncze słowo, np. to come – przyjść, to go – iść, to look – patrzeć.

Czasownik frazowy (**phrasal verb**) składa się z czasownika oraz dodatkowego małego słówka — przyimka lub przysłówka, np. **in** (w), **out** (na zewnątrz), **after** (po). W wyniku takiego połączenia powstaje nowy czasownik, który ma **nowe znaczenie**:

to come in – wejść (dosł. przyjść w)

to go out – wyjść (dosł. iść na zewnątrz)

to look after – opiekować się (dosł. patrzeć po)

UWAGA: phrasal verbs usłyszysz bardzo często w codziennych rozmowach po angielsku. Wiele z nich już znałeś z poprzednich lekcji, np. **to wake up** – obudzić się, **to hurry up** – pospieszyć się, **to take away** – zabrać na wynos.

W tej lekcji 25 phrasal verbs pogrupowanych jest **po czasowniku bazowym** (wszystkie z **come** razem, wszystkie z **turn** razem itd.) — dzięki temu łatwiej je zapamiętasz.

COME

to come in – wejść /kʌm ɪn/

Come in. It's open. – Wejdź. Otwarte.

/kʌm ɪn ɪts ˈəʊpən/

*

to come back – wrócić /kʌm bæk/

dosł. przyjść z powrotem

Come back here! – Wróć tutaj!

/kʌm bæk hɪə/

KONSTRUKCJA "WHY DON'T YOU...?"

W angielskim, gdy chcemy komuś coś w grzeczny, uprzejmy sposób zasugerować lub zaproponować, użyjemy konstrukcji dosł.: "Why don't you... – Dlaczego nie...".

Why don't you call him? – Może do niego zadzwonisz?

/waɪ dəʊnt juː kɔːl hɪm/

Why don't you ask her? – Może ją zapytasz?

/waɪ dəʊnt juː ɑːsk hɜː/

Why don't you come with us? – Może pójdziesz z nami?

/waɪ dəʊnt juː kʌm wɪð ʌs/

Tej konstrukcji możemy też użyć z phrasal verb to come over (wpaść z wizytą):

to come over – wpaść (z wizytą) /kʌm ˈəʊvə/

Why don't you come over tomorrow? – Może wpadniesz jutro?
/waɪ dəʊnt juː kʌm ˈəʊvə təˈmɒrəʊ/

GO

Konstrukcji Let's... – ... (zachęta do wspólnego działania) używamy, gdy proponujemy coś robić razem.

to go out – wyjść (z domu, na miasto) /gəʊ aʊt/

Let's go out tonight. – Wyjdźmy dziś wieczorem.
/lets gəʊ aʊt təˈnaɪt/

TURN

to turn on – włączyć /tɜːn ɒn/

Turn on the light! – Włącz światło!
/tɜːn ɒn ðə laɪt/

*

to turn off – wyłączyć /tɜːn ɒf/

Turn off the TV! – Wyłącz telewizor!

/tɜːn ɒf ðə ˌtiːˈviː/

UWAGA: nieco bardziej formalnymi synonimami **to turn on** i **to turn off** są **to switch on** i **to switch off**. Wersję ze „switch” usłyszysz np. w samolocie przed startem:

Switch on the light! – Włącz światło!

/swɪtʃ ɒn ðə laɪt/

Switch off the TV! – Wyłącz telewizor!

/swɪtʃ ɒf ðə ˌtiːˈviː/

*

to turn down – ściszyć /tɜːn daʊn/

Can you turn down the music? – Czy możesz ściszyć muzykę?

/kæn juː tɜːn daʊn ðə ˈmjuːzɪk/

*

to turn up – podgłośnić /tɜːn ʌp/

Can you turn up the music? – Czy możesz podgłośnić muzykę?

/kæn juː tɜːn ʌp ðə ˈmjuːzɪk/

PUT

to put on – założyć (ubranie) /pʊt ɒn/

Put on your jacket! – Załóż kurtkę!
/pʊt ɒn jɔː ˈdʒækɪt/

*

to put back – odłożyć na miejsce /pʊt bæk/

Put back the book! – Odłóż książkę na miejsce!
/pʊt bæk ðə bʊk/

TAKE

to take off – zdjąć (ubranie) /teɪk ɒf/

Don't take off your shoes! – Nie zdejmuj butów!
/dəʊnt teɪk ɒf jɔː ʃuːz/

*

to take out – wynieść /teɪk aʊt/

Can you take out the rubbish? – Czy możesz wynieść śmieci?
/kæn juː teɪk aʊt ðə ˈrʌbɪʃ/

UWAGA: UK vs US — śmieci. Brytyjczyk powie **the rubbish** /ˈrʌbɪʃ/, Amerykanin użyje słowa **the trash** /træʃ/ lub **the garbage** /ˈgɑːbɪdʒ/.

🇬🇧Can you **take out the rubbish**? (UK)

/kæn ju: teɪk aʊt ðə ˈrʌbɪʃ/

🇺🇸Can you **take out the trash**? (US)

/kæn ju: teɪk aʊt ðə træʃ/

🇺🇸Can you **take out the garbage**? (US)

/kæn ju: teɪk aʊt ðə ˈgɑ:bɪdʒ/

GIVE

to give up – poddać się /gɪv ʌp/

Don't give up! – Nie poddawaj się!

/dəʊnt gɪv ʌp/

UWAGA: zwrotu **Come on!** /kʌm ɒn/ — „Dalej!” / „No dalej!” — używa się jako zachęty bardzo często w codziennej rozmowie.

Come on! Don't give up! – Dalej! Nie poddawaj się!

/kʌm ɒn dəʊnt gɪv ʌp/

*

to give back – oddać /gɪv bæk/

Give back my pen! – Oddaj mi długopis!

/gɪv bæk maɪ pen/

LOOK

Poniższe phrasal verbs z czasownikiem look są nierozdzielne — nigdy nie wstawiamy między części dopełnienia. W tej lekcji oznaczamy je na różowo (rozdzielne phrasal verbs, które możemy „kanapkować", oznaczamy na niebiesko).

to look after – zaopiekować się /lʊk ˈɑːftə/

dosł. patrzeć po

Can you look after my cat? – Czy możesz zaopiekować się moim kotem?

/kæn juː lʊk ˈɑːftə maɪ kæt/

Can you look after my cat over the weekend? – Czy możesz zaopiekować się moim kotem przez weekend?

/kæn juː lʊk ˈɑːftə maɪ kæt ˈəʊvə ðə ˈwiːkend/

*

to look for – szukać /lʊk fɔː/

Help me look for my phone! – Pomóż mi szukać telefonu!

/help miː lʊk fɔː maɪ fəʊn/

PICK

to pick up – podnieść / odebrać /pɪk ʌp/

Pick up the phone! – Odbierz telefon!
/pɪk ʌp ðə fəʊn/

TRY

to try on – przymierzyć /traɪ ɒn/

Can I try on these shoes? – Czy mogę przymierzyć te buty?
/kæn aɪ traɪ ɒn ðiːz ʃuːz/

WRITE

to write down – zapisać /raɪt daʊn/

Write down this number! – Zapisz ten numer!
/raɪt daʊn ðɪs ˈnʌmbə/

FILL

to fill in – wypełnić (formularz) /fɪl ɪn/

Please fill in this form. – Proszę wypełnić ten formularz.
/pliːz fɪl ɪn ðɪs fɔːm/

UWAGA: UK vs US — wypełnianie formularza. Brytyjczyk powie **to fill in**, Amerykanin użyje **to fill out**.

🇬🇧Please **fill in this form**. (UK)

/pliːz fɪl ɪn ðɪs fɔːm/

🇺🇸Please **fill out this form**. (US)

/pliːz fɪl aʊt ðɪs fɔːm/

CLEAN

to clean up – posprzątać /kliːn ʌp/

Let's clean up the kitchen! – Posprzątajmy kuchnię!

/lets kliːn ʌp ðə ˈkɪtʃɪn/

UWAGA: w brytyjskim angielskim w kontekście sprzątania używa się też często czasownika **to tidy up** /ˈtaɪdi ʌp/ — synonim **to clean up**.

Let's tidy up the kitchen! – Posprzątajmy kuchnię!

/lets ˈtaɪdi ʌp ðə ˈkɪtʃɪn/

CALM

to calm down – uspokoić się /kɑːm daʊn/

Calm down! Everything is fine. – Uspokój się! Wszystko jest w porządku.

/kɑːm daʊn ˈevriθɪŋ ɪz faɪn/

DWA SPOSOBY BUDOWANIA ZDANIA

W przypadku niektórych (ale nie wszystkich) phrasal verbs zdanie z rzeczownikiem (np. the light – światło, the TV – telewizor) możemy zbudować na dwa sposoby.

Sposób 1: czasownik PRZED rzeczownikiem.

Turn on the light! – Włącz światło!

/tɜːn ɒn ðə laɪt/

Sposób 2: rzeczownik POMIĘDZY dwoma częściami czasownika — robimy językową **kanapkę** z dwóch części czasownika z rzeczownikiem (nadzieniem w naszej kanapce) w środku.

Turn the light on! – Włącz światło!

/tɜːn ðə laɪt ɒn/

Oba sposoby są równie poprawne — używaj tego, który brzmi naturalniej w danym momencie.

Więcej przykładów (oba zdania znaczą to samo):

Turn off the TV! – Wyłącz telewizor!

/tɜːn ɒf ðə ˌtiːˈviː/

Turn the TV off! – Wyłącz telewizor!

/tɜːn ðə ˌtiːˈviː ɒf/

Write down this number! – Zapisz ten numer!

/raɪt daʊn ðɪs ˈnʌmbə/

Write this number down! – Zapisz ten numer!

/raɪt ðɪs ˈnʌmbə daʊn/

Can I try on these shoes? – Czy mogę przymierzyć te buty?

/kæn aɪ traɪ ɒn ðiːz ʃuːz/

Can I try these shoes on? – Czy mogę przymierzyć te buty?

/kæn aɪ traɪ ðiːz ʃuːz ɒn/

Put on your jacket! – Załóż kurtkę!

/pʊt ɒn jɔː ˈdʒækɪt/

Put your jacket on! – Załóż kurtkę!

/pʊt jɔː ˈdʒækɪt ɒn/

Don't take off your shoes! – Nie zdejmuj butów!

/dəʊnt teɪk ɒf jɔː ʃuːz/

Don't take your shoes off! – Nie zdejmuj butów!

/dəʊnt teɪk jɔː ʃuːz ɒf/

Pick up the phone! – Odbierz telefon!

/pɪk ʌp ðə fəʊn/

Pick the phone up! – Odbierz telefon!

/pɪk ðə fəʊn ʌp/

Can you take out the rubbish? – Czy możesz wynieść śmieci?

/kæn juː teɪk aʊt ðə ˈrʌbɪʃ/

Can you take the rubbish out? – Czy możesz wynieść śmieci?

/kæn juː teɪk ðə ˈrʌbɪʃ aʊt/

Put back the book! – Odłóż książkę na miejsce!

/pʊt bæk ðə bʊk/

Put the book back! – Odłóż książkę na miejsce!

/pʊt ðə bʊk bæk/

Give back my pen! – Oddaj mi długopis!

/gɪv bæk maɪ pen/

Give my pen back! – Oddaj mi długopis!

/gɪv maɪ pen bæk/

Please fill in this form. – Proszę wypełnić ten formularz.

/pliːz fɪl ɪn ðɪs fɔːm/

Please fill this form in. – Proszę wypełnić ten formularz.

/pliːz fɪl ðɪs fɔːm ɪn/

ZAIMEK OSOBOWY = ZAWSZE KANAPKA

Powyższe dwa sposoby działają, gdy mamy rzeczownik (np. the light, the TV, the music).

Gdybyśmy jednak chcieli w zdaniu rzeczownik zastąpić **zaimkiem osobowym**:

me – mnie /miː/

you – ciebie / was /juː/

him – jego /hɪm/

her – ją /hɜː/

it – to /ɪt/

us – nas /ʌs/

them – ich / je /ðem/

— jedyną poprawną budową zdania będzie **kanapka** z czasownika i zaimka osobowego:

Turn it on! – Włącz je!

/tɜːn ɪt ɒn/

Turn it off! – Wyłącz go!

/tɜːn ɪt ɒf/

Can you turn it down? – Czy możesz to ściszyć?

/kæn juː tɜːn ɪt daʊn/

Can you turn it up? – Czy możesz to podgłośnić?

/kæn juː tɜːn ɪt ʌp/

Write it down! – Zapisz to!

/raɪt ɪt daʊn/

Can I try them on? – Czy mogę je przymierzyć?

/kæn aɪ traɪ ðem ɒn/

Put it on! – Załóż to!

/pʊt ɪt ɒn/

Don't take them off! – Nie zdejmuj ich!

/dəʊnt teɪk ðem ɒf/

Pick it up! – Odbierz go!

/pɪk ɪt ʌp/

Take it out! – Wynieś to!

/teɪk ɪt aʊt/

Put it back! – Odłóż to!

/pʊt ɪt bæk/

Give it back! – Oddaj to!

/gɪv ɪt bæk/

Please fill it in. – Proszę to wypełnić.

/pliːz fɪl ɪt ɪn/

UWAGA: niepoprawne będzie każde zdanie z zaimkiem osobowym **BEZ** rozdzielenia, np. ~~Turn on it.~~

~~Pick up it.~~

~~Take out it.~~

— zaimek osobowy zawsze musi stać w środku.

PHRASAL VERBS NIEROZDZIELNE

Nie wszystkie phrasal verbs są rozdzielne. Niektórych **nigdy nie rozdzielamy** — zawsze stoją razem, a dopełnienie idzie po nich. Żeby łatwo je rozpoznać, w tej lekcji oznaczamy je na **różowo** (rozdzielne, które możemy „kanapkować", oznaczamy na **niebiesko**). Dopełnienie phrasal verb nierozdzielnego zostaje w kolorze **czarnym** — dla podkreślenia, że nie wstawiamy go do środka, jak w kanapce.

Z tej lekcji nierozdzielne są dwa phrasal verbs: **to look after** i **to look for**.

Z rzeczownikiem:

✅ **Can you look after my cat?** – Czy możesz zaopiekować się moim kotem?

/kæn ju: lʊk ˈɑ:ftə maɪ kæt/

❌ ~~Can you look my cat after?~~

✅ **Help me look for my phone!** – Pomóż mi szukać telefonu!

/help mi: lʊk fɔ: maɪ fəʊn/

❌ ~~Help me look my phone for!~~

Z zaimkiem osobowym:

✅ **Can you look after him?** – Czy możesz się nim zaopiekować?

/kæn ju: lʊk ˈɑ:ftə hɪm/

❌ ~~Can you look him after?~~

✅ **Help me look for it!** – Pomóż mi go szukać!

/help mi: lʊk fɔ: ɪt/

❌ ~~Help me look it for!~~

To są tzw. inseparable phrasal verbs (nierozdzielne phrasal verbs). Z czasem nauczysz się je rozpoznawać. Na razie zapamiętaj te dwa — look after i look for — i traktuj je jak jedno słowo.

BONUS — PICK UP Z OSOBĄ

Phrasal verb **to pick up** ma dwa codzienne znaczenia:

1. Odebrać telefon (rzecz):

Pick up the phone! – Odbierz telefon!

/pɪk ʌp ðə fəʊn/

2. Odebrać osobę (np. z lotniska, ze szkoły, z pracy):

Could you pick Jane up from the airport? – Czy mógłbyś odebrać Jane z lotniska?

/kʊd ju: pɪk dʒeɪn ʌp frəm ði ˈeəpɔ:t/

Możemy zastąpić Jane zaimkiem osobowym:

Could you pick her up from the airport? – Czy mógłbyś ją odebrać z lotniska?

/kʊd juː pɪk hɜː ʌp frəm ðiˈeəpɔːt/

Could you pick me up from the airport? – Czy mógłbyś odebrać mnie z lotniska?

/kʊd juː pɪk miː ʌp frəm ðiˈeəpɔːt/

LET

Skoro już wiesz, że zaimek osobowy zawsze stoi w środku phrasal verb — w kanapce — czas na trzy bardzo przydatne phrasal verbs z czasownikiem let, które najczęściej występują właśnie w tej kanapkowej formie.

to let in – wpuścić /let ɪn/

Let me in! – Wpuść mnie!

/let miː ɪn/

*

to let out – wypuścić /let aʊt/

Let the dog out! – Wypuść psa!

/let ðə dɒg aʊt/

Let it out! – Wypuść go!

/let ɪt aʊt/

*

to let down – zawieść (kogoś) /let daʊn/

Don't let me down! – Nie zawiedź mnie!

/dəʊnt let mi: daʊn/

PODSUMOWANIE

W tej lekcji poznałeś 25 phrasal verbs:

1. **to come in** – wejść
2. **to come back** – wrócić
3. **to come over** – wpaść (z wizytą)
4. **to go out** – wyjść (z domu / na miasto)
5. **to turn on** – włączyć
6. **to turn off** – wyłączyć
7. **to turn down** – ściszyć
8. **to turn up** – podgłośnić
9. **to put on** – założyć (ubranie)
10. **to put back** – odłożyć na miejsce
11. **to take off** – zdjąć (ubranie)
12. **to take out** – wynieść
13. **to give up** – poddać się
14. **to give back** – oddać

15. **to look after** – opiekować się
16. **to look for** – szukać
17. **to pick up** – podnieść / odebrać
18. **to try on** – przymierzyć
19. **to write down** – zapisać
20. **to fill in (UK) / to fill out (US)** – wypełnić (formularz)
21. **to clean up / to tidy up (UK)** – posprzątać
22. **to calm down** – uspokoić się
23. **to let in** – wpuścić
24. **to let out** – wypuścić
25. **to let down** – zawieść (kogoś)

3 ZASADY, KTÓRE WARTO ZAPAMIĘTAĆ

1. Phrasal verb = czasownik + małe słówko = NOWE znaczenie.

Same w sobie come i back mają swoje znaczenia, ale razem come back to nowy czasownik („wrócić").

2. Niektóre phrasal verbs są rozdzielne — można zbudować je na 2 sposoby z rzeczownikiem:

Turn on the light! ✅

Turn the light on! ✅

Inne (jak **look after**, **look for**) są **nierozdzielne** — zawsze trzymamy je razem (dlatego są na **różowo**).

3. Zaimek osobowy ZAWSZE w kanapce — między częściami czasownika frazowego:

✅ **Turn it on!**

❌ ~~Turn on it.~~

Phrasal verbs to jedna z najbardziej „angielskich" rzeczy w tym języku — opanujesz je i Twój angielski od razu zabrzmi naturalniej.

BRAWO TY 🥳🚀🙌